

**การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ
ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตาม
มาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง
ลักษณะที่ 3 ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5**

**Development of a Participation Model for Health Establishment Networks
Focused on Elderly or Dependent Care Services in Compliance
with Standard 3: Health Service Support Center 5.**

นัยนา หาญระสุกิจ

Naiyana Hantanasukit

ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

Health Service Support Center 5, Department Of Health Service Support

Received: 9 Oct, 2024 Revised: 25 Nov ,2024 Accepted: 2 Dec ,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าของกิจการ ผู้ดำเนินการ ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 จำนวน 93 คน การศึกษาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาสถานการณ์ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการประเมินผลลัพธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาสถานการณ์ก่อนดำเนินงาน พบว่า มาตรฐานทั้ง 3 ด้านมีบางข้ออยู่ระหว่างปรับปรุง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายอยู่ระดับปานกลาง หลังการพัฒนารูปแบบ เครือข่ายสามารถดำเนินงานได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดทุกด้านทุกข้อ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การมีส่วนร่วม, เครือข่าย, มาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง

Abstract

This developmental research aimed to establish a participatory model for the network of healthcare establishments to specifically care for elderly and dependent individuals under the operational standards type 3. The sample groups of the study are business proprietors, operators, service providers, and service recipients within the area of the establishments' responsibilities of the health service support center, accumulating 93 individuals in this sample group. There are 3 phases in this research: a situational analysis, the network participation

model development, and the outcome evaluation from the data collection using questionnaires. The collected data is measured through the frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation. The result of the findings from the situational analysis shows that areas for improvement within the preexisting 3 standards framework, along with a moderate level of the network participation model. Following the implementation of the developed model, there is the network that operates according to the legally mandated standards, alongside a significant increase in the network participation, considered as high level. Overall satisfaction with the participatory model for the development of Type 3 elderly or dependent individuals care business was high. Also, it has been found that satisfaction with service quality was related to satisfaction with the overall service of healthcare establishments in the elderly or dependent individuals care businesses at a statistical level of 0.01

Keywords : Model Development, Participation , Networks, service quality satisfaction and service delivery

บทนำ

ปัจจุบันโครงสร้างประชากรโลกและของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป ทั้งจากสัดส่วนและขนาดจำนวนประชากร ที่ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2564 องค์การสหประชาชาติแบ่งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 10% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า 7% ของประชากรทั้งประเทศ 2) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึง มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่า 20% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 14% ของประชากรทั้งประเทศ และ 3) ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society) หมายถึง มีคนอายุ 60ปีขึ้นไป มากกว่า 28% หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 20% ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมผู้สูงอายุในระดับต่าง ๆ จะพิจารณาจากจำนวนประชากรจะเห็นได้ว่าจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นรวดเร็วอย่างเห็นได้ชัด โดยจากข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะในปี 2543 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียงร้อยละ 9.5 ของประชากรทั้งประเทศ และมีแนวโน้มสูงขึ้นจนเข้าสู่ระดับก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ในปี 2553 ร้อยละ 12.9 และเมื่อคาดการณ์ไปในอนาคต พบว่า ปี 2573 มีแนวโน้มที่จะอยู่ในระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) นั่นคือ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ

และในปี 2583 จะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศไทยอยู่ในระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society) มากกว่าร้อยละ 28 (กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2564) จากข้อมูลของกรมการปกครอง ประเทศไทยมีผู้สูงอายุทั้งสิ้น จำนวน 12,071,837 คน (ร้อยละ 18.2) ของประชากรทั้งหมด ผู้หญิง จำนวน 6,71,724 คน และผู้ชายจำนวน 5,320,113 คน แบ่งตามกลุ่มวัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยต้น อายุ 60-69 ปี จำนวน 6.8 ล้านคน (ร้อยละ 56.4) กลุ่มวัยกลาง อายุ 70-79 ปี จำนวน 3.5 ล้านคน (ร้อยละ 29.1) และกลุ่มวัยปลาย อายุ 80 ปีขึ้นไป จำนวน 1.8 ล้านคน (ร้อยละ 14.5) (กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564) จากภาวะความเสื่อมถอยของสุขภาพกาย สุขภาพจิต เศรษฐกิจและสังคมในผู้สูงอายุจึงเป็นปัญหาตามมาของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงยังขาดความชัดเจน ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุจากการเจ็บป่วยและหรือมีอายุมากและการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงยังต้องเป็นบทบาทของครอบครัว (จารุวรรณ โคตรเงิน, 2562) และผู้สูงอายุถูกทิ้ง ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวโดดเดี่ยวและยากจน ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังและเกิดอุบัติเหตุไม่ได้รับการช่วยเหลือ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2567) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากและอยู่ในภาวะพึ่งพิง จำเป็นที่ต้องการได้รับการดูแลเป็นพิเศษ แต่เนื่องจากสถานการณ์ความพร้อมของคนใน

ครอบครัวยังขาดทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ และบางครอบครัว บุตร หลาน จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถดูแล ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้ จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสถานบริการ การดูแลผู้สูงอายุ หรือธุรกิจที่เปิดบริการดูแลผู้สูงอายุ จึงได้มี ธุรกิจบริการผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นเพื่อรองรับ ดังนั้น ครอบครัวสามารถที่จะเลือกใช้บริการธุรกิจดูแลผู้สูงอายุเป็น ทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาภาระดูแลของครอบครัวบุตร หลาน รวมทั้งเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้สูงอายุ

องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้มีการพัฒนาธุรกิจ ต่าง ๆ ขึ้นมารองรับกับการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุหลาย รูปแบบ รูปแบบที่หลากหลายของธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุ สามารถตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีสภาวะ ทางร่างกาย และศักยภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป การที่จะ ทำให้ธุรกิจบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประสบผลสำเร็จได้ นั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงจัดหลักสูตรให้ความรู้แก่ ผู้ให้บริการที่มีใจรักในการบริการดูแลผู้สูงอายุ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี มีความอดทน และความรู้พื้นฐานด้านการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561) และขั้นตอนกระบวนการให้บริการ การจัดสถานที่ให้บริการ การจัดเตรียมเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ด้วย ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาธุรกิจบริการผู้สูงอายุให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และการบริการที่เป็นเลิศด้วย (ฐิติรัตน์ จันทรรดา และกิตติพงษ์ ตรีสกุลโชคอำนวย, 2563)

จากการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุน ประเมิน มาตรฐานระบบบริการสุขภาพแก่สถานประกอบการเพื่อ สุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และพัฒนาระดับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภท กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พบว่า สถาน ประกอบการประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะ พึ่งพิง ลักษณะที่ 3 การให้บริการดูแลและประคับประคอง ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีการจัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงโดยมี การพักค้างคืน มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานมาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านสถานที่ เช่น การไม่ติดแผ่นป้ายชื่อไว้บริเวณ ด้านหน้าหรือตัวอาคาร ไม่มีหน่วยบริการที่ส่งต่อ และหมายเลข โทรศัพท์ที่ติดต่อเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและขนาดความกว้างประตู ห้องน้ำ มือจับแบบก้านโยกหรือแกนผลึกไม่สามารถเปิดจาก ภายนอกได้ 2) มาตรฐานด้านความปลอดภัย เช่น ไม่มีป้ายหรือ

ข้อความเตือนจุดเสี่ยง/อันตราย ไม่มีอุปกรณ์ช่วยพื้นคืนชีพ เช่น ฉุกเฉินช่วยหายใจ อุปกรณ์เปิดทางเดินหายใจ ไม่กีดลิ้น และไม่มีเครื่องกระตุ้นหัวใจ 3) มาตรฐานด้านการให้บริการ เช่น ไม่มีหลักฐานการบันทึกในการส่งเสริมสุขภาพฟื้นฟูสุขภาพ ของผู้สูงอายุในแต่ละรายตั้งแต่แรกรับจนถึงปัจจุบัน ไม่มีเมนู/ รายการในการส่งเสริม ฟื้นฟูสุขภาพของสถานประกอบการ และเอกสารการประเมินต่างๆ ยังไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด และด้านบุคลากร เช่น ผู้ดำเนินการยังไม่ผ่านการรับรองจาก กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ผู้ดำเนินการที่เรียนจบหลักสูตร 130 ชั่วโมง แต่ยังไม่ผ่านการสอบผู้ดำเนินการจากกรมสนับสนุน บริการสุขภาพ และพบว่า ผู้ให้บริการที่จบก่อนกฎกระทรวง สาธารณสุขมีวุฒิบัตร แต่ไม่ตรงหลักสูตรผู้ให้บริการ 420 ชั่วโมง ฯลฯ เป็นต้น (ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 กรม สนับสนุนบริการสุขภาพ, 2566) และพบว่า มีปัญหาการขาด แคลนบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ หรือการจ้างคน ชั่วคราวมาทำแทน (จารุรัตน์ พัฒนทอง, 2564)

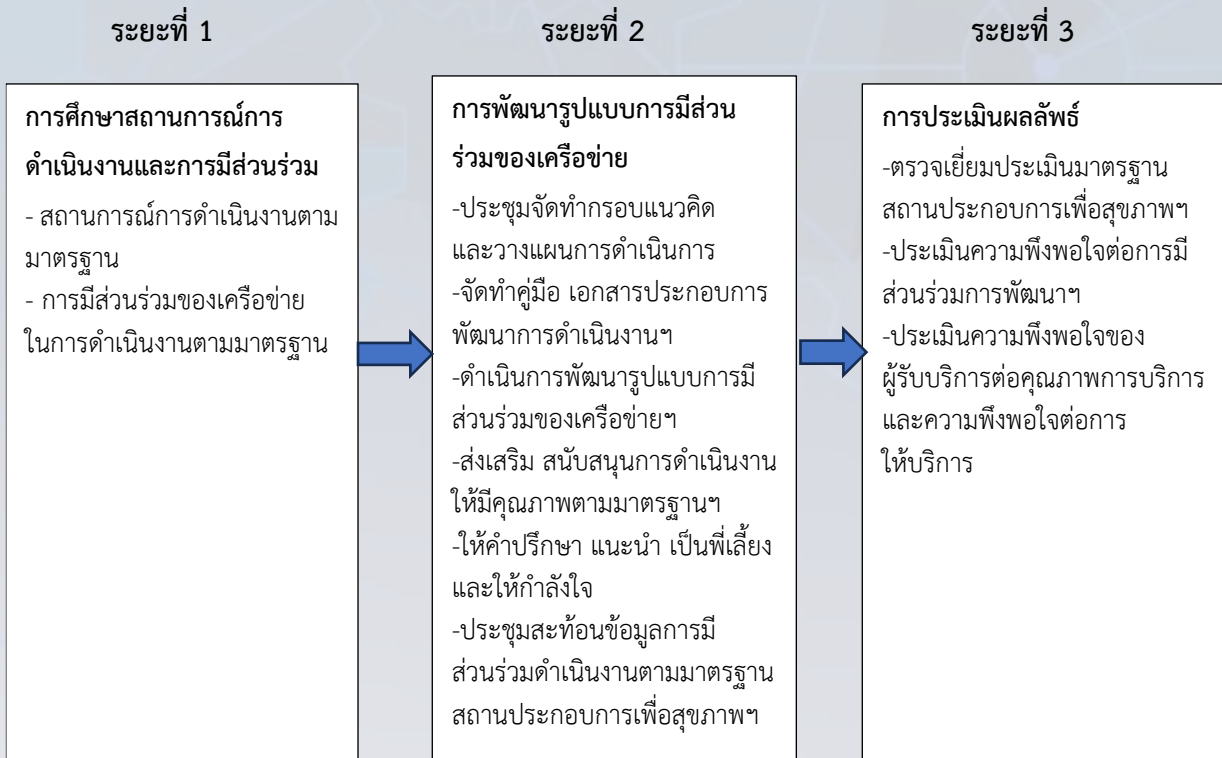
จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมี ความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการ ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงในการดำเนินงานตาม มาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะ พึ่งพิงลักษณะที่ 3 เป็นการให้บริการดูแลและประคับประคอง ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่มีการจัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมิ การพักค้างคืนให้มีมาตรฐานตามกฎหมาย เพื่อใช้เป็นต้นแบบ และแนวทางในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และความ ร่วมมืออันดีในการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาน ประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ให้เกิดความ ยั่งยืน ต่อเนื่องและส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่าย สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ หรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาน ประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อ คุณภาพการบริการกับความพึงพอใจต่อการให้บริการของ เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการ ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

กรอบแนวคิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนา และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในพื้นที่เป้าหมายมีมาตรฐานตามกฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง

วิธีการศึกษา

1. **รูปแบบการวิจัย** การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 3 ระยะคือ การศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานและการมีส่วนร่วม การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และการประเมินผลลัพธ์

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรในการศึกษา

ครั้งนี้ ได้แก่ เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงลักษณะที่ 3 ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ ผู้ดำเนินการและผู้ให้บริการ จำนวน 97 แห่ง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 93 คน

3. **ขั้นตอนดำเนินการวิจัย** แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานและการมีส่วนร่วม**

1) ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานตามมาตรฐานและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5

2) วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปสถานการณ์การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของ เครือข่าย

1) ประชุมจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และวางแผนการดำเนินการวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายในศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

2) จัดเตรียมคู่มือ เอกสารประกอบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงลักษณะที่ 3 ของศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

3) ดำเนินการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

4) ส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ให้มีการให้บริการมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย และด้านบริการ ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นพี่เลี้ยงและให้กำลังใจในการดำเนินงาน

5) ประชุมสะท้อนข้อมูลการมีส่วนร่วมดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

ระยะที่ 3 การประเมินผลลัพธ์

1) ติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงในการมีส่วนร่วมดำเนินงานตามมาตรฐาน

2) ตรวจสอบประเมินมาตรฐาน และประเมินความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง

3) ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคุณภาพการบริการ และความพึงพอใจต่อการให้บริการของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามการดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง

ชุดที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3

ชุดที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 การให้บริการดูแลและประคับประคองผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีการจัดกิจกรรมการดูแล ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงโดยมีการพักค้างคืน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์

และวิธีการในการจัดเก็บข้อมูลของเครื่องมือแต่ละชุดให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม เก็บข้อมูลในช่วงการดำเนินงานระยะที่ 1 การศึกษาสถานการณ์ ช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2567

ชุดที่ 2-3 แบบประเมินความพึงพอใจ เก็บข้อมูลในช่วงการดำเนินงานระยะที่ 3 การประเมินผลลัพธ์ ช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2567

6. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ เกลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

สถานการณ์การดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 พบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามมาตรฐานทุกด้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 100.00 แต่มีบางข้ออยู่ ระหว่างดำเนินการปรับปรุง

ด้านสถานที่ ได้แก่ การจัดทำระบบการควบคุมพาหะนำโรคตามหลักสุขาภิบาล และจัดทำพื้นที่บริเวณที่ให้บริการมีแสงสว่างจัดทำประตูเป็นแบบเปิดออกภายนอกหรือแบบบานเลื่อนจัดทำอ่างล้างมือ มีราวจับที่ด้านข้างของอ่างเพื่อช่วยการพยุงตัวขณะยืน และจัดทำราวจับตั้งแต่ประตูไปจนถึงโถส้วมและบริเวณที่อาบน้ำ และการจัดท่าระดับพื้นผิวภายในห้องน้ำราบบเรียบเสมอกัน ด้านความปลอดภัย ได้แก่ มีการจัดทำแนวปฏิบัติการป้องกันภาวะเสี่ยงและภาวะฉุกเฉิน และจัดทำมาตรการตรวจสอบระบบความปลอดภัยในการให้บริการปีละหนึ่งครั้ง และด้านบริการ ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม กิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพในสังคมตามความเหมาะสมแก่ผู้รับบริการ

การมีส่วนร่วมดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 พบว่า เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพฯ ส่วนใหญ่มีค่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวม เท่ากับ 3.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.43 และมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการ, มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา, มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับดำเนินงานให้แก่บุคลากรภายในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ฯลฯ ตามลำดับ

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ผู้วิจัยนำข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง มาวิเคราะห์ สังเคราะห์วางแผนการจัดทำแนวทางการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน อันได้แก่ การประชุมจัดทำกรอบแนวคิดการวิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ, การวางแผนการดำเนินการวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายในศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง, จัดเตรียมคู่มือ เอกสารประกอบการพัฒนาการดำเนินงาน

ตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ของศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐาน ด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563, การขออนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และคู่มือผู้ดำเนินการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ฯลฯ เป็นต้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ดำเนินการพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ให้มีคุณภาพการบริการได้มาตรฐาน, ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นพี่เลี้ยง เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ให้มีมาตรฐานตามกฎหมาย และติดตามผลการมีส่วนร่วมพัฒนาการดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการตรวจเยี่ยมประเมินมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และประชุมสะท้อนข้อมูลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 หลังดำเนินการพัฒนารูปแบบเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พบว่า เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ส่วนใหญ่มีค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวม เท่ากับ 4.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .49 และ มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการบริการ ด้านสร้างความมั่นใจแก่ผู้มารับบริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจ และมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านปัจจัยสี่ด้านการแพทย์และอนามัย ด้านกายภาพบำบัด ด้านกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา และด้านกิจกรรมนันทนาการ และพบว่า ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงภาพรวม ($r = .793, P = .000^{**}$) และความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมการบริการ ($r = .862, P = .000^{**}$) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ ($r = .739, P = .000^{**}$) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการบริการ ($r = .704, P = .000^{**}$) ด้านสร้างความมั่นใจแก่ผู้มารับบริการ ($r = .735, P = .000^{**}$) และด้านความเห็นอกเห็นใจ ($r = .729, P = .000^{**}$) มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการภาพรวม ของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านปัจจัยสี่ ($r = .795, P = .000^{**}$) ด้านการแพทย์และอนามัย ($r = .839, P = .000^{**}$) ด้านกายภาพบำบัด ($r = .699, P = .000^{**}$) ด้านกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ($r = .561, P = .000^{**}$) และด้านกิจกรรมนันทนาการ ($r = .542, P = .000^{**}$) มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการภาพรวมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลจากการจัดประชุมสะท้อนข้อมูลการมีส่วนร่วมดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ส่วนใหญ่เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง บอกว่าแนวคิดที่ให้ผู้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงไม่เคยทำ ส่วนมากจะเป็นการมอบหมายงานให้ผู้บุคลากรปฏิบัติเป็นรายบุคคล เนื่องจากสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง มีบุคลากรจำนวนจำกัด และขาด

ความรู้เฉพาะทาง ดังนั้น จึงไม่เคยให้ผู้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วม แต่พอได้เข้ามารับการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และการมีส่วนร่วม เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง จึงได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้านสถานที่ความปลอดภัย การให้บริการ และการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยเปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรทุกหน่วยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล และการรับผลประโยชน์ เข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้รับ และเมื่อเวลาเกิดปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ผู้รับผิดชอบก็จะมีการประชุมงาน การประชุม เชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และส่งผลให้เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 85 แห่ง (ร้อยละ 92) และการประชุมสะท้อนข้อมูลครั้งนี้ ทำให้เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ร่วมกับเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงอื่น ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ได้แก่ การตรวจมาตรฐานถ้ายังไม่ผ่าน ควรระบุให้เวลาแก้ไข และถ้ายังไม่ผ่านควรทำอย่างไร เพื่อให้ผู้มารับบริการจะได้รับความปลอดภัย, มีศูนย์เตือน และผู้รับดูแลตามโรงพยาบาลที่ไม่มีใบรับรองจาก

กระทรวงสาธารณสุข, ปัญหาขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และญาติของผู้สูงอายุปกปิดข้อมูล เช่น ปกปิดโรคที่ผู้สูงอายุเป็น ไม่บอกให้ชัดเจน และไม่พาไปรักษาที่โรงพยาบาล ญาติทอดทิ้งผู้สูงอายุ และไม่จ่ายค่าดูแลผู้สูงอายุ ฯลฯ

อภิปรายผล

สถานการณ์การดำเนินงานของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย และด้านบริการ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันธุรกิจประเภทที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุกำลังเร่งเตรียมรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันทางธุรกิจบริการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และมีการให้บริการที่หลากหลาย สถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการ, ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง, ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย การให้บริการ และการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563, มีการอบรมหลักสูตรผู้ดำเนินการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และการอบรมจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข การอบรมและการประชุมสัมมนาจากศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เป็นต้น ฯลฯ และพบว่า มีปัญหาและอุปสรรค ต่อการดำเนินการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้แก่ มีศูนย์เถื่อน, ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นทำให้มีการแข่งขันสูง, ด้านกฎหมายยังไม่ครอบคลุม ยังมีช่องโหว่, มาตรฐานในการดูแลผู้รับบริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงแต่ละแห่งไม่เท่ากัน ผู้รับบริการเปรียบเทียบกันที่ราคาต่ำกว่า, ขาดบุคลากรเฉพาะด้านที่มีความรู้เฉพาะทางในการปฏิบัติหน้าที่ในการปรับปรุงมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และ

งบประมาณมีอยู่อย่างจำกัด, ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงอย่างต่อเนื่อง บุคลากรไม่เพียงพอแก่ความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุ และผู้ให้บริการเปลี่ยนบ่อย ขาดความอดทน ไม่ขยัน ทำให้การดูแลผู้สูงอายุไม่ต่อเนื่อง, ญาติของผู้สูงอายุปกปิดข้อมูล เช่น ปกปิดโรคที่ผู้สูงอายุเป็น ไม่บอกให้ชัดเจน และไม่พาไปรักษาที่โรงพยาบาล ญาติทอดทิ้งผู้สูงอายุ และไม่จ่ายค่าดูแลผู้สูงอายุ ผู้รับบริการไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการให้บริการ (ในรายที่ ผู้ให้บริการผู้มีภาวะพึ่งพิงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้) การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ นิซารีย์ ใจคำวัง และคณะ (2562) พบว่า ปัญหาของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ผู้ดูแลยังขาดความรู้เกี่ยวกับโรคของผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สอดคล้องกับ จารุรัตน์ พัฒน์ทอง (2564) พบว่า ด้านบุคลากรมีการขาดแคลนบุคลากรทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ด้านสถานที่ พบว่า ผู้ประกอบการไม่ทราบล่วงหน้าถึงหลักเกณฑ์ด้านสถานที่ ทำให้ต้องแก้ไขใหม่และปัญหาวิธีการกำจัดขยะติดเชื้อ ยังมีความหลากหลาย ไม่สะดวกกับผู้ประกอบการ ด้านความปลอดภัย พบว่า ขาดแหล่งอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน และมีค่าใช้จ่ายสูง ได้แก่ การป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยฟื้นคืนชีพ เป็นต้น และด้านการบริการ พบว่า ระบบการส่งต่อการรักษาเป็นส่วนที่มีค่าใช้จ่ายกับผู้รับบริการ ยังไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นกับแต่ละสถานประกอบการพบความเสี่ยงจากลักษณะการให้บริการรับดูแลนอกสถานที่ หรือจ้างคนชั่วคราวมาทำแทนกรณีขาดแรงงาน และผู้รับบริการถูกทิ้งไว้กับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับ เปรมปวีร์ บุญยาพรทรัพย์ รุ่งรังษี วิบูลชัย และเพชรมณี วิริยะสืบพงศ์ (2565) พบว่า จากการสำรวจสภาพการณ์ การดำเนินงานของเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 มีปัญหาในขณะประกอบการในสถานประกอบการขาดแคลนบุคลากรที่มีศักยภาพด้านการดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด

สำหรับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาน

ประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของบริษัท ห้างหุ้นส่วน มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีรูปแบบการบริหารจัดการภายในแตกต่างกัน และส่วนใหญ่มีการมอบหมายให้ผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ทำหน้าที่ในการบริหารงานภายใน และการบริหารจัดการเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรฐานประกอบกับบุคลากรมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีอยู่ขาดความรู้เฉพาะทางในการดำเนินงานตามมาตรฐาน ต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่หลายบทบาท และปฏิบัติงานหลายด้าน ประกอบกับผู้บริหารสถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้บุคคลแต่ละแผนกเข้ามาประชุมปรึกษาหารือ หรือการหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบร่วมกับบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามมาตรฐาน สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติสมโณ (วรรณานวิน) (2561) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทุกด้าน

การพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พบว่า หลังการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมส่งผลให้เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยมีการดำเนินการศึกษาสถานการณ์การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และมีการสรุปสถานการณ์การดำเนินงาน นำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และวางแผนการจัดทำแนวทางการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าของกิจการ (ผู้ประกอบเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง) ผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภท

กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และผู้ให้บริการ (ผู้ดูแลผู้สูงอายุ) มีส่วนร่วมในการจัดการมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 รวมมือด้วยความสมัครใจตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา การวางแผนการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล และการรับผลประโยชน์ และ จัดเตรียมคู่มือ เอกสารประกอบการพัฒนาการดำเนินงาน ดำเนินการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ตรวจสอบประเมินมาตรฐาน และประชุมสะท้อนข้อมูลการ ส่งผลให้เครือข่ายมีความรู้ ความเข้าใจ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ประสพการณ์ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงร่วมกับเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงอื่น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และส่งผลให้การดำเนินงานมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ได้มาตรฐานตามกฎหมายกำหนดอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติสมโณ (วรรณานวิน) (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาออกเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ ขั้นตอนที่สองการวางแผนในการพัฒนาประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่ใช้ ขั้นตอนที่สาม การมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ขั้นตอนสี่การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่ พึ่งได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ และขั้นตอนที่ห้า การมีส่วนร่วมในเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ผู้รับบริการมีความ

พึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 อยู่ในระดับมากและ ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการและผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ได้เข้าร่วมประชุม/สัมมนา เกี่ยวกับการเปิดสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และได้รับการอบรมเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ที่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ การได้รับคำชี้แนะจากการเป็นที่เลี้ยงของผู้วิจัย และเจ้าหน้าที่ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 รวมทั้งการตรวจเยี่ยมการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 จากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย และเจ้าหน้าที่ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 อย่างสม่ำเสมอทุกปี ส่งผลให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมการบริการ เช่น มีเอกสารในการทำสัญญาและใบเสร็จอย่างชัดเจน, เจ้าหน้าที่มีการแต่งกายที่เรียบร้อย ยิ้มแย้ม แจ่มใส สุภาพอ่อนโยน ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ เช่น การให้บริการที่ตรงตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับทางสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และรู้สึกมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดีที่สุดทุกครั้งของการให้บริการ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการบริการ เช่น เจ้าหน้าที่ให้บริการและให้ความสนใจทันทีที่ผู้สูงอายุมาถึงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่รายงานอาการของผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุรับทราบอย่างสม่ำเสมอ ด้านสร้างความมั่นใจแก่ผู้มารับบริการ เช่น เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในภาวะความเจ็บป่วย หรือสภาวะทางร่างกายในแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และด้านความเห็นอกเห็นใจ

เช่น เจ้าหน้าที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อผู้สูงอายุเสมือนคนในครอบครัว และให้บริการด้วยใจ สอดคล้องกับ ข้อดาวเมืองพรหม (2562) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลธนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และด้านคุณภาพการให้บริการ

สำหรับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุได้รับการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานการตามมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 และการเข้าร่วมประชุมจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 ที่จัดขึ้นทุกปี และเป็นผลมาจากเจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการ และผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง มีการส่งเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ดูแลผู้สูงอายุเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางภาคเอกชนจัดขึ้น จึงส่งผลให้ผู้รับบริการหรือผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านปัจจัยสี่ เช่น อาคารที่พักของผู้สูงอายุได้รับการดูแลเรื่องความสะอาด ด้านการแพทย์และอนามัย เช่น เมื่อมีอาการเจ็บป่วยผู้สูงอายุได้รับการดูแลรักษาจากเจ้าหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว และปลอดภัย, มีการดูแล hygiene care ต่าง ๆ ด้านกายภาพบำบัด เช่น การฝึกฟื้นฟูกล้ามเนื้อมัดเล็กให้ผู้สูงอายุ เช่น การนวดผ่อนคลายกล้ามเนื้อ, การฝึกหัดเดินช้า ๆ และการทรงตัวของผู้สูงอายุ, การฝึกหายใจให้ผู้สูงอายุ, การฝึกกลืนให้ผู้สูงอายุ, การฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ด้านกิจกรรมทางศาสนา เช่น ส่งเสริมให้ท่านได้มีโอกาสประกอบกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา อย่างสม่ำเสมอ, มีการส่งเสริมให้ท่านสวดมนต์ทุกเช้าและก่อน และด้านกิจกรรมนันทนาการ เช่น เปิดเพลงเบา ๆ ให้ผู้สูงอายุมีการร้องเพลง เพื่อผลิตเพลินผ่อนคลายไม่เครียด, การฝึกทบทวนความจำ สอดคล้องกับ วาสนา สาเมาะ (2560) พบว่า รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักซิณ จังหวัด

ยะลา อยู่ในระดับดี ซึ่งประกอบด้วย 1) การให้บริการด้านการเลี้ยงดูที่เน้นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อชีวิต เช่น จัดที่พักอาศัย อาหารวันละ 3 มื้อ เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นต้น 2) การให้บริการทางด้านสุขภาพ เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขอนามัย การฟื้นฟูพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการบริหารร่างกาย การออกกำลังกายด้วยตนเองและด้วยเครื่องตามสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ การทำกายบำบัดนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เป็นรายการณีย่าง 3) การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่ผู้รับบริการเมื่อประสบปัญหา 4) การให้บริการงานอาชีพบำบัด การสอนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การทำดอกไม้จันทน์ การทำกำไล การทำดอกไม้จากถุงน่อง และเครื่องจักสานต่าง ๆ เป็นต้น 5) การให้บริการนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ได้รับความบันเทิง สนุกสนาน คลายความวิตกกังวล เกิดความเพลิดเพลิน และคลายเครียด 6) การให้บริการด้านศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีนิยมในวันสำคัญ ๆ และยังอนุญาตให้ผู้สูงอายุไปประกอบศาสนกิจภายนอก 7) การให้บริการด้านการฃาปนกิจในกรณีที่มีผู้สูงอายุที่มีญาติ หรือไร้ญาติ ที่ไม่สามารถจัดทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพหรือหากญาติมีความประสงค์ต้องการนำศพไปบำเพ็ญกุศล

สรุปผล

1. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ส่งผลให้เครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง มีความพึงพอใจต่อ

เอกสารอ้างอิง

Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970). Determining sample size for research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2561). *คู่มือพัฒนาธุรกิจดูแลผู้สูงอายุสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการธุรกิจ*. นนทบุรี : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในมิติความต่างเชิงพื้นที่ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

การมีส่วนร่วมการพัฒนากิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และส่งผลให้การดำเนินงานมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ได้มาตรฐานตามกฎหมายกำหนดอย่างถูกต้องเพิ่มมากขึ้น จำนวน 85 แห่ง (ร้อยละ 92)

2. ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย

1. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ควรมีการกำหนดนโยบายร่วมกันในการส่งเสริม สนับสนุน นักเรียนบริบาลมาฝึกงาน หรือทำงานพิเศษ เพื่อลดปัญหาขาดแคลนบุคลากรในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง และขึ้นทะเบียนกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

2. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ควรมีการส่งเสริมให้มีการขยายผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 ในการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ไปยังศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพอื่น

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 เพื่อหาแนวทางการวางแผนส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานประกอบการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- จารุวรรณ โคตรเงิน. (2562). การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงกรณีศึกษา : ในพื้นที่ตำบลโกล อำเภอกู่เขียว จังหวัดชัยภูมิ. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จารุรัตน์ พัฒน์ทอง. (2564). สถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. 3(1), 220-236.
- ช่อดาว เมืองพรหม. (2562). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลธนบุรี. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ฐิติรัตน์ จันทร์ดารา และกิตติพงษ์ ตระกูลโชคอำนวย. (2563). สถาบันอุดมศึกษากับการบริหารธุรกิจ บริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการ ปชมท. 9(3), 97 - 108.
- ณิชารีย์ ใจคำวัง และคณะ. (2562). ศึกษาศักยภาพของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์. 1(1), 1-19.
- เปรมปวีร์ บุญยาพรทรัพย์ รุ่งรังษี วิบูลชัย และเพชรเมณี วิริยะสีบงศ์. (2565). ศึกษาการพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะที่ 3 (การให้บริการดูแลและประคับประคองผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีการจัดกิจกรรมการดูแลส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง โดยมีการพักค้างคืน).วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย. 8(2), 14-26.
- พระธวัชชัย สมนิตติมโม (วรรณนาวิน). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. [วิทยานิพนธ์ปริญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วาสนา สามะ. (2560). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา. [ปริญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2566). คู่มือการบริหารงานแบบเครือข่ายในเขตสุขภาพที่ 5. ราชบุรี : ศูนย์สนับสนุนบริการสุขภาพที่ 5 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2567). สรุปผลที่สำคัญการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.